

Otvaranje sudske godine Kosova Priština, 16. oktobar 2015. godine

Govor g. Gianni Buquicchio Predsednik Venecijanske komisije

Gđo predsednice Republike,
G. premijeru,
Gđo predsednice Ustavnog suda,
G. predsedniče Vrhovnog suda,
G. ministre pravde,
Ekselencije,
Poštovani predsednici i sudije,
Dame i gospodo,

Želeo bih da izrazim svoje zadovoljstvo što sam ovde danas da sa Vama proslavimo otvaranje Sudske godine. Posebno mi je drago što sam na Kosovu, s obzirom da je ona sada najnovija država članica Venecijanske komisije Saveta Evrope.

Kosovo nije samo skorašnji član Venecijanske komisije, već i veoma mlada država. Kosovo čini velike korake, ne samo prema punom međunarodnom priznanju, već i na putu za konsolidaciju demokratije, ljudskih prava i vladavine zakona, što su osnovni principi Saveta Evrope.

Kosovo još nije član pan- Evropskog saveta Evrope. Međutim, pre samo godinu dana, Kosovo je postalo punopravni član Saveta Evropske komisije za demokratiju putem prava, koja se obično naziva Venecijanska komisija.

U okviru Saveta Evrope, veza između Venecijanske komisije i Vaše zemlje je posebna.

Od momenta pristupanja, Venecijanska komisija nije više obavezna da se Vašoj zemlji obraća koristeći čuvenu fusnotu „zvezdica“, pozivajući se na Rezoluciju 1244 Saveta bezbednosti UN, koju je trebalo sistematski da dodaju druga tela Saveta Evrope.

Gđo predsednice,

Molimo Vas, dozvolite mi da iskoristim ovu priliku da ukratko predstavim našu Komisiju, njeno članstvo, funkcionisanje i odredimo mogućnosti za plodnu saradnju.

Članstvo Venecijanske komisije je veće od članstva Saveta Evrope, Venecijanska komisija ima 60 zemalja članica.

Pored toga, Komisija je sastavni deo Saveta Evrope i članstvo u Venecijanskoj komisiji se ponekad posmatra kao važan korak na putu ka članstvu u Savetu Evrope.

Kako je Komisija sastavljena?

Venecijanska komisija ima dva nivoa članstva, u prvom nivou su države koje su primljene na osnovu odluka Saveta ministara Saveta Evrope.

Drugi sloj članstva čine pojedinačni članovi, imenovani od strane vlada za period od četiri godine.

Pojedinačni članovi se sastaju četiri puta godišnje u Veneciji, gde se nalazi sedište Komisije, s obzirom da je Italija ta koja je dala predlog da se osnuje Komisija odmah nakon pada Berlinskog zida.

Prema Statutu Komisije, vlade imenuje priznate stručnjake iz oblasti ustavnog prava i političkih nauka.

U praksi, većina članova su sudije ustavnih sudova - kao što je slučaj za članove Kosova, bivši predsednik Hasani i predsednica Rama - ili profesori prava.

Ono što je najvažnije je da članovi ne predstavljaju državu koja ih je imenovala. Oni uvek deluju u ličnom svojstvu nezavisnih stručnjaka. U stvari, članovi shvataju svoju nezavisnost veoma ozbiljno. Član koji će čvrsto braniti poziciju svoje Vlade, brzo će izgubiti kredibilitet unutar Komisije.

Ko može tražiti mišljenja Venecijanske komisije?

Komisija je u službi njenih država članica koje mogu tražiti mišljenja o nacrt ustavnim promenama i nacrt zakona za sprovođenje Ustava. Komisija daje mišljenja o izbornom zakonodavstvu, zakonima o Ustavnom sudu, zakonima o sudstvu, zakonima o

Narodnom advokatu, zakonima o funkcionisanju i finansiranju političkih stranaka ili zakona o specifičnim ljudskim pravima poput slobode udruživanja ili slobode okupljanja. Zahtevi za mišljenje mogu podneti državni organi, predsednik Republike, Parlament, Vlada i druge državne institucije. Organi Saveta Evrope i međunarodne organizacije mogu takođe tražiti mišljenja.

Gdo predsednice,

Pristupanje Kosova Venecijanskoj komisiji nije bilo lako i bilo je nekoliko vlada koje nisu podržavale ovaj korak.

Jedan od argumenata koji su koristili je bio da je Kosovo ionako moglo da koristi mišljenja Venecijanske komisije, ranije preko zahteva UNMIK-a, sada preko EULEX-a, i da nije ni potrebno da Kosovo postane član Venecijanske komisije.

Međutim, zemlje koje su podržavale pristupanje su insistirale da je važno da su kosovski državni organi bili u mogućnosti da sami podnesu takve zahteve i da ne traže pomoć od međunarodnih organa. Dakle, pristupanje je bilo neophodno. Drago mi je da je pristupanje postignuto i očekujemo prijem zahteva za mišljenja koja će da traže Vaši državni organi.

Ovi zahtevi će predstavljati dokaz da Kosovo *ne samo da traži članstvo u međunarodnim organizacijama, kako bi konsolidovalo svoj međunarodni status*, već i da ozbiljno shvata obaveze i mogućnosti koje proizilaze iz takvog članstva. Naravno, i Ustavni sud, naš domaćin danas, može da traži mišljenja *amicus curiae*, o važnim slučajevima koji se nalaze na čekanju pred Sudom. Ustavni sudovi ponekad traže i mišljenja o nacrt zakonima koji regulišu njihov rad.

S obzirom da su članovi Venecijanske komisije na Kosovu sudije suda, očekujemo i prijem zahteva od strane samog Ustavnog suda.

Kako radi Venecijanska komisija?

Ključ za uspeh u radu Venecijanske komisije je dijalog. U okviru Komisije, svaki član je, naravno, stručnjak za svoj ustavni sistem i uključujemo ga u konstruktivan dijalog.

Mi učimo jedni od drugih o prednostima i manama pojedinih nacionalnih sporazuma i razgovaramo o tome kako se oni mogu prilagoditi kako bi se uklopili u drugačijem kontekstu.

Dijalog je od suštinskog značaja i sa zainteresovanim stranama u zemlji za koju Venecijanska komisija radi.

Kada se mišljenje priprema, Venecijanska komisija uvek osniva malu radnu grupu svojih članova, koju nazivamo izvestioci.

Kad god je moguće, izvestioci putuju u zemlju gde se sastaju i razmenjuju sa relevantnim organima - sa predstavnicima Vlade, Parlamenta, sudstva - ali takođe i sa opozicijom i civilnim društvom.

Ovi sastanci daju izvestiocima dragocen uvid, ne samo u nacionalnoj raspravi o razmotrenim pitanjima, već takođe pokazuju i puteve kojima se dolazi do kompromisa i konsenzusa.

Dozvolite mi samo da istaknem da članovi dotične zemlje nikada ne postanu izvestioci za svoju zemlju. Ovo pravilo obezbeđuje da oni ne budu pod pritiskom da utiču na mišljenje o svojoj zemlji.

Praktično sva mišljenja se usvajaju konsenzusom, i ponovo, član iz dotične zemlje ne može da spreči da se takav konsenzus postigne.

Koji su standardi koje Venecijanska komisija primenjuje?

Prvo, treba da naglasim da mišljenja Venecijanske komisije nisu obavezujuća, Komisija samo daje preporuke.

Naravno, mi pokušavamo da koristimo argumente koji će verovatno ubediti naše partnere; mi se uvek nadamo da će se naše preporuke prihvatiti i primeniti, ali ne možemo prisiliti dotičnu zemlju da tako uradi.

Tačno je da će ponekad politički akteri poput Evropske unije pozvati državu da sprovede preporuku koju je Venecijanska komisija predložila, ali to je deo diplomatije i međunarodne politike i ostaje van delokruga Komisije, koji je samo pravni.

Preporuke Venecijanske komisije su zasnovane na širokom spektru izvora. Naravno, tu je i obavezujuća Evropska konvencija o ljudskim pravima i njeno tumačenje od strane suda u Strazburu, ali Venecijanska komisija će se pozvati i na meko pravo, kao što su preporuke Komiteta ministara Saveta Evrope. U nekim oblastima, Venecijanska komisija je sama utvrdila standarde, na primer, u svojim široko priznatim Kodeksima dobre prakse u izbornim pitanjima ili o političkim strankama. U nekim oblastima, Komisija je definisala standarde zajedno sa OSCE/ODIHR, na primer u oblasti slobode okupljanja ili slobode udruživanja.

Međutim, Venecijanska komisija se poziva i na osnovne principe ustavnog prava, kao što su provera i ravnoteža i često jednostavno na zdrav razum.

Važno je shvatiti da Venecijanska komisija prihvata izbore u zemlji, na primer za parlamentarni ili predsednički sistem i zatim samo poziva da se uvedu zaštitne mere kako bi se ovi osnovni izbori primenili.

Dame i gospodo,

Okupili smo se ovde radi otvaranja sudske godine.

Šta Venecijanska komisija radi da podrži nezavisnost pravosuđa? Venecijanska komisija radi i na ustavnom i zakonodavnom nivou u oblasti pravosuđa.

Kad god priprema mišljenje o nacrtu Ustava ili nacrtu ustavnih amandmana, Komisija će preporučiti osnivanje nezavisnog Ustavnog suda sa jakim ovlašćenjima i efikasnim pristupom od strane pojedinaca.

Glavna zabrinutost Venecijanske komisije je i nezavisnost i nepristrasnost redovnih sudova. Ključno pitanje je ovde imenovanje sudija, njihove karijere i naravno, sudska disciplina.

U velikom broju zemalja sa kojima radimo, korupcija u pravosuđu je ozbiljan problem i shvatamo da je borba protiv korupcije od suštinskog značaja za opstanak stvarne demokratije.

Sa našim partnerima pokušavamo da razvijemo sisteme koji pomažu u zaštiti pravosuđa od političkog uticaja i na taj način omogućavamo efikasnu borbu protiv korupcije u zemlji. Konačno, Venecijanska komisija aktivno podržava ustavne sudove u zemljama članicama.

Prema osnivaču ustavnih sudova, austrijski profesor Kelsen navodi: „*Ustav koji neće dati ustavnom sudu ovlašćenja da poništi neustavne akte, je svetlo koje ne sija*“.

Ustavni sudovi su kamen temeljac za demokratiju, zaštitu ljudskih prava i vladavinu zakona.

Venecijanska komisija insistira na institucionalnoj, administrativnoj i posebno na finansijskoj nezavisnosti ustavnih sudova.

Ustavni sudovi odlučuju o osetljivim pitanjima. Zbog same prirode ustavne funkcije, dešava se ponekad da njihove odluke nisu po volji Vlade ili Parlamenta.

Posebno u novim demokratijama, bitno je da oni ne mogu biti „kažnjeni“ od ovih vlasti za neželjene presude.

Gđo predsednice,

Dozvolite mi da zaključim da je Venecijanska komisija spremna da blisko saraduje sa Kosovom, sa svim njenim državnim institucijama, predsednikom, Parlamentom, Vladom i, naravno, Ustavnim sudom.

Komisija je na raspolaganju da sa Kosovom radi u svim oblastima svoje nadležnosti, ustavnog prava u užem smislu, ali i u izbornom zakonu, u oblasti ljudskih prava i naravno, nezavisnosti pravosuđa.

Radujem se plodnoj saradnji sa Kosovom.

Zahvaljujem se na Vašoj pažnji.